

II s
52

EXAMEN
SUECICI LAPIDIS,

qui anno superiori

MIRIS SUPERBIRE FIGURIS
dicebatur,

PRÆSIDE

M. GEORGIO WENDIO,

Gymnas. Thorun. Rect. & Prof. P.

a. d. Maji, A. O. R. M. DCCI.

ad conferendum propositum

JOH. ANTONIO Nachliß / Thorun.

Opponendi Provinciam sustinentibus:

CHRISTOPHORO Eißwagen / Thorun.

GODOFREDO Litner / Ravicensi Polono.

JOHANNE Wolf / Corona - Transylvano.

THORUNII,

Typis AMPLISSIMI SENATUS THORUNIENSIS.

VIRO. NOBILISSIMO.
DOMINO.
JOHANNI. CHRISTIANO.
de Wolffsburg /

PATRITIO. WRATISLAVIENSI.
p. t. HOSPITI. THORVNIENSI
VIRO.

IN. SCIENTIIS. ET. ARTIBUS. MATHEMATICIS.
EXCELLENTER. VERSATO.

MÆCENATI. SVO.

EXAMEN. HOC. SVECICI. LAPIDIS.
SACRVM. ESSE. CVPIIT.

RESPONDENS.

JOH. ANTONIVS. WACHSBERG.

PRÆFAMEN.

Annus est, & quod excurrit, quod è Sueciæ oris ad nos deferebatur prodigiosa satis Relatio, quæ, quod Lapidem quendam insolitas profusus, & hæctenus à nemine Lithologorum in eadem minera observatas, figuras mentiri prodebat, primo statim intuitu suspecta mihi videbatur. Judicium meum tum erat: *factum omnino esse hunc lapidem, aut certe factitium.* Neque enim in Cardani, Aldrovandi, Wormii, Settalæ, Imperati, Calceolarij, Moscardi, Kircheri, Majoris, aliorumque curiosissimis Museis aut Seriniis simile quoddam notatum fuit phænomenon. Id quoque agebam sine mora, ut *Observationes* aliquot *Mineralogicas* è Naturæ pictricis matricula concinnarem, ac, quàm ab ejus instituto alienum esset, plures, easdemque diversas, in eodem lapide fingere picturas, ostenderem. Stabat quin etiam sententia, *Conjecturas* illas, quas pro exauctorando monstroso illo lapide è præmissis Observationibus elicueram, per typos publicos cum curiosis communicare Physiologis. Ecce tamen! dum hoc ago, surgunt alicubi Amici, qui à Pontificis R. Musarumque & Apollinis (illius quidem in saxo Mansfeldico, harum in Pyrrhi Achate,) deprehensa olim imagine argumentum petentes, opinantur, nihil obstare, quo minus & in Sveciæ cavernis prodigiosum ejusemodi produci poterit Oculiferium. Vim Naturæ plasmaricam æquè laboriosam ibidem esse, ac alibi. Rectorem Cartemündensem in Fionia, M. Henricum Schachtium, in peculiari Dissertatione exhibuisse mirandas satis Septentrionis, inprimis Daniæ & Norwegiæ, figuras, hæctenus nemini suspectas. Differendam esse Observationum Conjecturarumque editionem, dum planiora è Suecicis constarent litteris. &c. Morem gessi, distuli: non, quasi causæ meæ diffiderem; non, quod non haberem, quæ ad objecta regerem; (contrarium enim ex infra dicendis ad oculum omnino patebit,) sed quod persuasum haberem, Schachtianæ Diatribæ me interea fore competentem. At quonam, quæso, successu vel eventu? an surrexit interea, qui se figuras istas suis in Suecia oculis usurpasse jactaret vere? an homogeneum quid è Cl. Schachtii scriptis demonstrari potuit? Confossæne Conjecturæ meæ, quas antea cum Amicorum integerrimis hic & alibi communicaveram? Immo vero Res jam est in vado. Experientia suum mihi adjicit calculum. Litteræ, ab Affine & Fautore honoratissimo non ita pridem Holmiâ ad nos tramissæ edocent, *facta esse pleraque, nugæ & mera commenta,*

præter obscuriusculum Crucis signum nihil in laudato lapide conspici. Quamquam igitur tacere nunc, quam in tanta veritatis luce plura movere, consultum magis, condocesaturus tamen, delibatas è Naturæ methodo *Conjecturas* non prorsus esse ficulneas; gratificaturus dein & eorum Voluntati, qui etiam de re dubia, antequam certi quid de eadem constiterit, probabiliter philosophari pulchrum ducunt, non pigrabor, I. *Relationem ipsam*, II. *Observationes*, III. *Conjecturas Mineralogicas*, (uti tum conceptæ à me fuerunt,) IV. *Epistola Suecica Contenta*, in chartam conjicere, & hac ratione curioso Lectori simul Veritatis speciem, simul Veritatem ipsam, in eadem Scena sistere. Utilitas, si non alia, hæc forte emerget inde, quod Traditionibus prodigiis, è Locis exoticis, præsertim de re minerali, in nostram Provinciam transportatis, non temere fides habenda sit. Fingunt aliqui, quis negat? ut Eruditorum eliciant iudicia: fingunt plures, ut simplicioribus false imponant. F. L. benigne interpretetur curiosum hoc Apospasmation, &, quia interdum in examinandis prodigiis ejuscemodi iconis in instar Lapidis Lydii potest applicari, si ita libet, futuris reponat usibus.

I. RELATIO DE PRODIGIOSO SUECIÆ LAPIDE,

è Germanica in Latialem Linguam translata.

PAUCIS abhinc diebus Majestati Regiæ ostensum fuit Saxum petrosum, in agro Provalensi repertum, quod superne quidem CAROLI XII. *Nomen, Insignia*, immo *speciem ejus totam*, affabre referebat; ante pedes ejusdem conspiciere licebat Leonem, porro nativitatis unctionisq; Regiæ annum, insuper & numerum Æræ Christianæ M. DCCI. & M. DCCX. Inferne autem extabat Papa, sceptrum manu tenens; ad pedes ejusdem prostratæ Coronæ triplicis, ad latus ipsius Monachi calvastrî, angeli, aqvilæ, cygni, canis & felis, tandem & decadis iteratæ, miræ apparebant figuræ. (*Quæ deinceps sequuntur, Regis G. Ad. Insomnium, Relationis præmissæ clavam vel quasi continent.*)

II. OB-

II. OBSERVATIONES MINERALOGICÆ DE FIGURIS MINERALIUM IN GENERE.

I. Observationes de Figuris sigillatim consideratis.

I. OBSERVATIO.

Hominis, præsertim integri, figura rariuscule; *Regis* aut *Episcopi Romani*, perquam rarissime, in Regno Mineralium conspicitur.

Dico 1.) figura hominis. *A Christi crucifixi*; *Maria, filiolum in ulnis gestantis*; & *Sanctorum quorundam* (e.g. *Joh. Baptista & S. Jacobi,*) stupendis ideis si recesserimus, perpaucis hominum, à polydadala natura in lapide pictorum, simulacra numerabimus. Signabimus tamen, præter *Lutherum*, (de quo infra,) quotquot coacervare potuimus, imperfecta juxtim & perfecta.

Imperfectorum nomine h.l. veniunt, quæ partem humani corporis, Caput e.g. reddunt. Talis gemma est *Achates Rudolphi II. Casaris*, cui, narrante *Balbino*, (in *Miscell. Histor. Bohem. l. 1. c. 32. p. 80.*) natura velut per ludum humani vultus similitudinem impresserat. Talis est *Onychinus Coloniensis in capsâ trium Regum*, in quo (sunt verba *Alberti M. l. 2. de reb. Metall. c. 2. p. m. 118.*) picta sunt duo capita juvenum albisima. &c.

De ceteris notandum: In *Mansfeldensi Comitatu* (*Brunnero* teste §. 29.) *Imago Protoplastorum, fructum vetitum depascentium*, depicta fuit. *Berthelemi Führerus* (in *Triner. p. 66.*) & post eum *Dn. de Monconys* (T. 1. *Itin. Turc. p. 314.*) in marmore figuram viri barbati, quam natura in venis lapidis tam distincte effinxerat, ut primo intuitu arte factam crederes, (Incola *S. Hieronymi* effigiem credunt esse;) & è regione formam femina, suis conspexerunt oculis. *Plinius* (l. 36. c. 5.) *Sileni imaginem in Pario marmore serra dissecto*; *Gassarellus* (*Curios. inaud. p. 80.*) *Pisis in Italia Senem, rivulo assidentem, dexteraque tintinnabulum tenentem*; *Vincentius* (in *Speculo Nat. Histor. allegante Fr. Rues l. 2. de Gemm. t. 1. p. 205.*) in aliqua *Fasside* hominem, habentem scutum in collo &c. in alia similiter hominem, fasciculum herba in collo gestantem; *Scaliger* (*Exercit. 117.*)

in marmore ichnographiam barbati Senii, quam ad Paulum, primum Eremitam, uno consensu retulerunt omnes; Otto Dapper (in Amer.) prope Limam interdum humani corporis membra, interdum, quamquam rariuscule, integri corporis structuram, annotarunt, ac posteritati admiranda reliquerunt. Quae vero non certis ductibus hominis similitudinem ostendant, verum ex solido argento aliave minera (ut est apud Agricola de Fossilibus,) virunculum metallicum, bestiolam, aliamve figuram conglomeratam praese ferre dicuntur, stricte loquendo considerationis nostra non sunt. Picta enim, adumbrata, punctulata, delineata sunt imagines nostrae, non calatae.

Dico 2.) REGIS. Albertus M. l. c. c. 1. (apud Majol. Colloq. 18. dier. Can. p. m. 610.) Venetiis in aede S. Marci, Fulgosus (lib. 1. c. 6. Memorabil.) in Urbe Mantua, admiratus est Caput regium diademate ornatum, natura penicillo ita adumbratum, ut (teste Gass. l. c.) vix pictor illud imitari potuisset, adeo exacte majestatis vultus, oculis & ore in ea representatis, ut nemo non in admirationem raperetur: integram vero, vel saltem dimidiam, Regis effigiem hactenus in R. Min. admirari non licuit.

Dico 3.) EPISCOPI Romani. Roma in aula Palatina regia Pontificis R. vultus & consuetum capitis ornamentum in Porphyrite; (Majol. l. c.) Islebia in lapide Schisto, seu fissili; (Fabr. in Cosmotheor. S.) in sylva Martiana in Pyrite bituminoso (Gass. l. c.) deprehensum fuit. Ecce jam parsimoniam Natura in excellentioribus Creaturis pingendis!

II. OBSERVATIO.

Angeli Ectypon in Regno Min. tam rarum est, quam quod potest esse rarissimum.

Angeli typum, in Lapide sub forma pueri expressum, Kircherus non nisi apud Justinianum, Principem Bassanensem, se conspexisse testatur. (l. 8. M. S. f. 2. c. 2.) Brunnerus tamen (de Mansfeld. Lap. §. 27.) autor est, A. 1674. inter fossilia Islebiensia inventam talem Angeli figuram.

III. OBSERVATIO.

Brutorum minorum, imprimis aqvatilium & volatiliium, frequens in R. M. copia; majorum & nobiliorum non item.

Posterius patet. Leonem è pyrite formatum commendat Wormius p. 40. Musci sui, sed calatum à natura, non interscribentibus punctulis notatum, & propterea pro Leone Suecico nil militantem; Cygni speciem Casanati, Medici Fissontini, lapis, cujus Jonstonus (Class. 4. Thaumatur. c. 17. p. 150.) meminit; Felis cujusdam exteriora, minera, à Kircherò l. c. observata, commonstrat; an vero Aquilæ juxtim & Canis Pbasmata in natura panoplia consignata proferent, incertum est. Ephemerides, quantum ego quidem noverim, nihil de his loquuntur. In filicis radice Kircherus (p. 2. M. Art. L. & U. l. 10. f. 806.) in polypodia Berniz (Ephem. German. An. 2. obs. 1.) aquilam imperialem, Casarea analogam, ari perenni insculpi fecit, in R. M. autem Aetiten prius, h. e. aquilinum lapidem, quam ipsam aquilæ ideam, deprehenderit.

IV. OBSERVATIO.

Litterarum & Nominum figuræ rarissime, Numerorum (nisi in X.) nunquam fere in R. M. observantur.

1.) Litterarum Exempla habemus sequentia. Gaffarellus (l. c. p. 79.) autor est, tales in Foccalqueriensi bolo exhiberi, quales autem illa sint quantave, ibidem non exponit. Kircheri Alphabetum Naturale, è Tolfensibus aluminis fodinis collectum, è Tomo II. M. S. (f. 23. & l. 10. magn. art. L. & U. p. 2. c. 2.) notum est. Quæ vero è Tiburtinarum latomiarum erura, Inscriptionis Christi feralis, per apices I. N. R. I. præ se ferunt $\delta\mu\mu\alpha$, forsitan hujus loci non sunt. Kircherò enim (part. 3. Latii c. 5. f. 206. & Tom. 2. M. S. l. 8. f. 1. f. 41.) probabile viderur, CASU aliquando amissum, & postmodum in lapideam substantiam conversum fuisse Crucis Dominicæ Titulum.

2.) In R. M. Christi, Maria & Regis Gallia allegantur Nomina, sed 1.) quasi sola, 2.) ita, ut præter primum nil sit notabile. Primum in S. Cesar. Majestatis, LEOPOLDI I. Achate ex nativo nigricantium macularum concursu tali modo delineatum cernitur: B. X R I S T O. R. S. X X X. quod Bibliothecarius Casareus, Lambecius, ita olim interpretatus est: BEATORI. ORBIS. CHRISTO. REGI. SEMPITERMO. TRIN-VNI. CRVCIFIXO. (Ephemerid. Germ. An. 1 Obs. 112. p. 263.) Secundum perhibetur à Nidero (apud Gass. p. 81.) in Mauritania prope urbem Septa seu Ceuta inventum. Alii quippe lapidi inscriptas fuisse has voces: Ave MARIA! alii has: gratia plena: & quibusdam: Dominus tecum! sed quis fidem accommodet Nidero, tam insolita in R. M. venditant? Esto, venerabile MARIAE ibidem propullulasse Nomen, quis vero credat,

dat, natas, non sculptas, vel incisus, vel petrefactas fuisse reliquas voces? Sane!
integra dicta nullibi in natura libro conspicua. Tertium, Regis Gallie (nescio,
cujus?) Nomen jactatur à Gaffarello p. 81. sed parum gloriose. Manus enim, di-
versos calculos combinantis, non natura, in eadem massa generantis, hoc fuit
Officium. Unde pro Nominibus in Saxo defendendis parum hic presidii.

3.) Numerorum tandem (nisi in piscibus, quanquam & hic parcissime,) nemo
Curiosorum meminit. In Musæi Eruditorum, quantum equidem novi, nulla
eorum vestigia. Quod enim de littera X, decadem apud Romanos significante, ob-
vertitur, nihil ad rhombum facit. X. h. l. non tam ut numerus, quam ut littera
x, interdum etiam ut Crucis figura, attenditur. Significatio litteralis eidem in-
trinfeca, quod vero Romanorum arbitrio denarium interdum subinnuit, extrin-
secum solummodo atque accessorium est. Hinc quoque Lambecius l. c. per tria
XXX. non ad numerum, nescio, quem, verum ad Crucifixum respexit. Notet
hoc Suecica Relationis Autor!

II. Observationes de Figuris Mineralium con- junctim consideratis.

V. OBSERVATIO.

Figuræ cumulatae in eadem minera raro sunt obviae, &
propterea non raro suspectae.

1.) Fig. Sacra.] Jonstonus (Cl. 4. Thaumaturg. c. 17. p. 150. è Colero) re-
censet, tempore Joh. Friderici, El. Sax. effossum fuisse lapidem, qui Christum Cruci
affixum, Johannem & Mariam adstantes, certis intercurrentibus lineamentis
expresserit, eundemque pro natura miraculo fuisse habitum. Recensuit & Oswald.
Grembsius, (in Arbor. homin. l. 1. c. 7. f. 5. §. 18.) alibi locorum, incertum,
ubi? in terra visceribus eundem Crucifixum cum Maria Virgine proditisse, attamen
non perinde, ut priorem, linearum flexibus definitum, verum è puro argento conso-
lidatum fuisse. Propterea excluso hoc posteriori schemate, quod iterum non facit
ad scopum nostrum, in priori acquiescimus.

2.) Profanae. (a) De Pyrrhi R. Achate, in quo Plinius quidem (l. 37. N.
H. c. 1. p. 644.) Apollinem cum Musis; alii vero (ut est apud Albertum M. l. 2. de
Reb. Met. c. 4. p. 123.) filiorum Israel ex Ægypto proficiscentium Caravanam,
exhiberi arbitrantur, probabili Cardani (l. 7. Subtil. p. 353.) & Kircheri (M. S.
f. 41.)

f. 41.) est sententia, delineatam prius à pictore in marmore, & postmodum in terra, ubi Achates generantur, vel defossam sponte, vel deperditam, picturam urgente ita spiritu Gorgonio tandem in Achatem perspicuum transisse, non autem, ut vult Gassar. (p. 78.) natura pictoris specimen esse. Incaustum igitur laborant, qui inde pro Succico lapide rari habendo argumentum petunt. A petrefactis artefactorum ad pictas figuras, qualis Succica perhibetur esse, N. V. C.

(b) E paucis, quæ residuæ, sequentes fere sunt potissima. Communiter magni sit Hercinii nemoris pyrites fissilis, qui, ut Cardanus (l. c. p. 359.) prodit, macularum aurearum distinctione marini passeris, ranarum, salamandra, galli, Pontificus barbati, B. M. V. aliasque species in agro Fribergensi mire reddit, attamen sine nostro iterum præjudicio. quia enim in diversis, non eodem pariete ista refert, ad simplices, non cumulas, figuras eadem pertinent. Zeilero teste, rupes Aichstetensis varii generis flores, folia, aviculas aliaque suavia oculiferia in eadem matrice mentitur. Casanati, Medici Fissontini, lapis, à Jonstono l. c. commendatus, ferram, gladium, Delphinum & cygnum ita representat, ut non superficie modo hæreant, sed totum penetrent lapidem. Foccalqueriensis bolus, siquidem aurito testis, Gassarello (p. 79.) credendum, aviculas, mures, viperas, arbusculas & quæ non? ingentis, non impressis, suppeditat figuris.

VI. OBSERVATIO.

Rationalium & irrationalium animalium figuræ rariuscule per naturam in eadem minera signantur.

E. g. 1.) Rarum quid est, quod in Onyche Coloniensi duo juvenum capita albissima, & in fronte eorum serpens nigerrimus, capita quasi colligans, figurata sunt. Hinc etiam aliquantisper hæsit Albertus M. antequam (l. c. p. 118.) naturalia fateretur esse.

2.) Ex Thaelis Judæi auctoritate, in Jaspide quadam conspectus homo, cui scutum in collo, cuspis in manu, serpens sub pedibus. Rues l. 2. de gemm. c. 1. p. 205. item Jonston. l. c. p. 157.

VII. OBSERVATIO.

Contrariorum Subjectorum Figuræ, quanquam ipsæ, quæ tales, invicem non contrariantur, minus tamen frequenter in eadem minera comparent.

1.) *Luthero quis infensus magis, quam Papa R.? ecce tamen! in Schisti Islebiensis facie altera Pontificis R., in altera (non eadem) B. Lutheri per Naturam expressa fuit effigies. (Schottus in Mag. curiosa part. 1. l. 4. p. 183.)*

2.) *Agnus quoque & serpens minus grate cohabitant. Attamen si Nierembergio (l. 16. H. N. c. 22.) subscribendum, Crystallus agnum & serpentem, quorum hic illi insidiatur, ille vero huic Crucis signum opponit, & hoc ipso agni celestis habitum cum serpente infernali certamen raro exemplo in memoriam revocat, exhibet. Plura jam non sunt ad manus.*

VIII. § ultima OBSERVATIO.

Personæ, & earum Nomina ac fata, factorumque anni, in eadem minera consignata, res in R. M. inauditæ sunt.

1.) *Superius (Observat. V. §. 1.) Christi, Johannis & Maria figura notata fuerunt, attamen suis Nominibus & Numero, quo quidem anno Salvator monstruosam Crucis mortem pertulerit, non connotatis.*

2.) *In Cimelio Viennensi vice versa observatum dulcissimum CHRISTI Nomen, sine tamen ejusdem Effigie. (Observat. IV. §. 2.) Unde clarum, Personam & ejusdem Nomen in R. M. conjungi vix solere.*

3.) *Superius quoque (Observ. I. §. 2.) Capitis Regii coronati; & (Observat. IV. §. 2.) Nominis Regii, putà Gallici, facta mentio, ast quonam ambitu? Priori Nomen, posteriori Effigies, à natura denegata fuit. fiat ergo jam Conclusio!*

NB.

In alio Figurarum, Cœlestium nempe, Elementarium, vegetabilium, Ruderum, artefractorum genere non abnuimus, pluscula figurata observata fuisse Mineralia; (ita enim Kircherus: (l. c. f. i. c. 8.) Natura in gemmato regno cœlorum finxit tentoria, quæ & sole, luna, stellis, miro ordine vestivit. deinde ad opticam progressa, flumina, sylvas, prata, montes, maria, ad exactam perspectivæ amussim, in multis lapidibus ita depinxit, ut nullius Optici manum, ultra suam industriam, desiderare voluisse videatur. &c.) quatenus verò ad Suecici lapidis figuras, hominem nimirum, angelum, bruta, literas, nomina & numeros, quibus ille omnibus excellere fingebatur, respiciendum nobis fuit, fatis nos exemplorum coacervasse jam putamus. Propterea manum de Tabula!

III CON-

III. CONJECTURÆ,

Suecicum Lapidem in specie concernentes;

I. PHYSIOLOGICÆ,

1. Generaliores.

I. Si quædam Figuræ *simplices* raræ, quanto potius *conjunctæ* sive *cumulatæ*.

E. g. *Rara est Regis, rara Papa simplex imago, juxta Observ. I. Ergo multo magis rara, & propterea incerta, eorundem Conjunctio.*

II. Si *in diversis Mineris* quædam figuræ *insolitæ*, quanto *verius in eadem*.

E. g. *In alio quidem lapide hominis, in alio Ursi vel agni interdum, perquam autem raro utriusq; figura in eodem subjecto conspicitur. Ergo nec attinet, simpliciter credere, Regis & Leonis, Papæ R. & Aquila, Monachi & Felis, ideam in eadem minera per naturam expressam fuisse.*

2. Specialiores.

I. Si Figuræ *cumulatæ* (*in eadem minera, juxta Observ. V.*) sunt rarissimæ, sequitur, aut Lapidem Suecicum perquam rarissimis annumerandum, aut, cum Natura potius in multiplicatione figurarum perquam parca sit, eundem ob miram figurarum ubertatem & varietatem pro suspecto habendum esse.

II. Si Angeli Ectypon est rarissimum phænomenon, recte faciunt, qui Suecicum Angelum prius probant, quam approbent.

III. Si Figuræ rationalium & irrationalium animalium (juxta Observat. VI.) rarissime in eadem minera signantur, minus consultum erit, Suecicum Lapidem confestim pro genuino agnoscere.

NB. Ibidem nempe Rex & Leo; Papa, aquila & cygnus; Monachus, canis & felis, in eodem Schemate conjunguntur.

IV. Si Lapidum Numeri (juxta Observ. IV.) per se rari, (immo forte nulli,) male philosophantur, qui eundem Lapidem pro vero Naturæ foetu æstimant.

NB. In eodem quippe non solum decades, (quæ, quatenus in pietra della Croce Crucis figuram denotant, h. l. non rejiciuntur,) verum & nativitatis unctionisqve regia, porro & Æra Christiana M. DCCI. & M. DCCX. anni annotati perhibentur.

V. Si Personæ & earum Nomina ac facta (juxta Obs. VIII.) nunquam in Regno Min. conjunctim conspecta fuere, merito Suecicum Prodigium tantisper in dudum vocitatur, dum per Experimentiam novum quid edoceatur & comprobetur.

NB. Sine exemplo, adeoque & sine fide; in Relatione sæpius allegata scribitur, simul Caroli R. speciem, simul ejus Nomen, simul unctionis, simul & alterius, (forte bellici,) sati annum in prædicto Lapide delineata fuisse. Viderit itaque Autor, quæ arte hanc Iconem defendere valeat. Natura Ordinem, semel à se observatum, facile transilire non solet.

Quid multa?

Duo sunt figurarum & imaginum genera in R. M., alterum, quod semper in iisdem lapidibus apparet, & hoc

hoc à natura provenit; alterum, quod non semper, sed raro, in iisdem lapidibus invenitur, & hoc casu seu fortuitò, sicut ea, quæ in nubibus generantur, contingit. Cardan. l. 7. Subtil. p. 358. seq.

Quatenus igitur figura, Lapidi Suecico assuta, in eodem saxo non semper, immo nunquam, comparuerunt, in proclivi est, dicere, figuras istas non esse à natura, verum aut casu, aut fraudulentè, aut, quod verius, nunquam impressas fuisse.

II. MYTHOLOGICÆ.

Ad aliud quid, quàm ad Naturæ pictricis artem per hoc inventum à Lithodædalo Suecico respici, partim è *positu figurarum*, partim è subnexo Regis Sueciæ, Gustavi Adolphi, *Insomnio*, quod clavis instar esse creditur, haut obscure evincitur. Enimvero qui sibi vult, quod Rex Sueciæ superiori, Episcopus R. inferiori, sede ibidem disponitur? quæ causa, quod illi quidem Leo solus, huic præter bona aqvilæ & cygni symbola, abjecta quoque canis felisque animalcula associantur? quæ demum portentum, quod ante pedes Episcopi Corona ejusdem triplex prostrata jacet? Sane! ex intentione Inventoris si judicandum, positus iste personarum Episcopi R. depressam in Suecia potestatem; bestiolarum hieroglyphicum acerbum altercandi studium; Coronæ lapsus fatum, nescio quod, intimare debuit. Quod deinde Autor rationem *interpretandi Lapidis ex Insomnio* quodam accessere parat, quid iterum hoc aliud est, quàm in solo Naturæ miraculo (quæ nullum hic erat,) non acquiescere, verùm sub hac fabula ad *mythicum* quid reflectere velle? Primæ Insomni verba ita sonant: *Dieses (nemlich den Stein) auszulegen / hat man auffgesucht unter den Königl. Documenten einen Traum / welcher dem Seel Könige / Gust. Adolpho, einmahls geträumet / da er bey seinem Schwäber- Vater / dem Churf. von Brandenburg gewesen / ehe sich der deutsche Krieg angefangen.* Ecce hic Mythologiam, vocabulo auszulegen commonstratam! Præcipuus, indefessus, atque in Somno præfiguratus G. Ad. ejusque successorum Labor fuit *Bellum Sacrum*, sive *Bellum Germanicum pro Religione Orthodoxa susceptum*. Quando igitur depicti (vel quasi) in saxo moderni Regis,

Caroli XII. fatum in prædicto Infornio his verbis exprimitur: Endlich kam ein schmal Jüngling / welcher stättlich gearbeitet / und fertig den Berg hinauff gesprungen / auch / als er auff die Spitze kommen / geruffen: Victoria! nemo non vider, ex mente Autoris (non meâ) de Pontificiæ Religionis suppressione, & nostratis in patentissimis ejusdem Provinciis propagatione potissimum intelligendum hoc esse.

Satis! Hucusque enim amor indaganda Veritatis conjectando philosophari iussit. Jam si qui me oculatior, aut in Regno Min. versati magis, fuerint, (ut credo, passim plurimos inveniri,) iis uti nihil præjudicare his lineis volui, ita ipsos, ut, si forte ex inspectione originalis Saxi plura & meliora cognoverint, cum erudito Orbe ea communicare dignentur, decentem in modum oratos velim atque rogatos.

IV. CONTENTA EPISTOLÆ,

à Nobiliss. Viro, G. A. Curia Thorunens.

Patriæ à Secretis, ad Patronum Thorunensem perscriptæ.

MEmini me audivisse multa passim de Lapide isto, de quo scribis, vulgi sermone declamari, miranda atque insolita superstitione jactari, verum diversis semper in incerta relationibus. Quare cum vana hæc atque absurda viderentur mihi, insuper ea habui, inutile arbitratus, in re ista seriò exploranda tempus ac operam collocare. Jam autem Tuo instinctu adductus, facere haut potui, quin scrupulosissime rei istius veritatem investigarem, nec non sensus atque judicia Eruditorum exquirerem. Accessi multos, imprimis Dn. Eliam Brennerum, Collegii Antiquitatis, ut vocant, Assessorem, Virum doctum, præsertim vero in eruendis ex vetustate & colligendis Nummis

mis Sueo - Gothicis apprime curiosum, cujus mihi demum die hesternæ, siquidem ab Urbe aliquandiu aberat, conveniendi copia fuit. Accepi ab illis idem fere, quod egomet de novo hoc Sueciæ miraculo judicabam, ficta nimirum pleraque esse, nugæ & mera commenta. Repertum quidem esse lapidem quendam à Rudbeckio, homine militari, in sylva Smalandiæ Brovalensi, inque eo conspici, valde tamen obscure, signum quoddam, repræsentans formam Crucis alicujus, non negant; verum quæ de nomine Caroli XII. de anno ejusdem nativitatæ & unctiois, de Insignibus Sueciæ, nec non multis aliis figuris in dicto lapide expressis, peregrinantium relationibus late circumferuntur, atque jam scriptis in publicum datis disseminata sunt, his omnibus, cum ne umbram veritatis habeant, fidem minime tribuendam esse uno ore afferunt. Testis ejus ipse quoque Serenissimus esse potest, qui, cupiditate novum hocce opus naturæ visendi allectus, cum nihil rari, nihil insoliti, nedum quicquam eorum, quæ fama jactanter vulgaverat, præmemorato lapidi inesse animadvertisset, cum risu eundem Aulicorum uni tradidisse dicitur, repertori & figmenti istius auctori restituendum. Vides igitur, Domine, quàm multa sæpe numero pro veris & liquidis venditentur, quæ aperte falsa sunt, & nil nisi

*Rumores vacui, verbaque inania,
& par sollicito fabula somnio.*

CO-

COROLLARIA.

- Q. I. An Mineralia vitam habeant? N. contra Severinum & Paracelsistas.
- II. An Aurum aliaque Metalla in fluminibus, v. g. in Tago, Gange & Pactolo, ut referunt Historici, generentur? N.
- III. An cunctæ Mineralium Figuræ Naturæ sint adscribendæ? N.
- IV. An verum sit, in Suecia inveniri lapidem, simul Sulphur, Vitriolum, Alumen & Minium producentem? Aff. *Vid. Acta Philosoph. Angl. p. 310.*

AUDITORI SUO DILECTO,

Adolescenti partim ob Eruditionis, partim ob Modestiam, curam commendabili,

in præsens occasione Suecici Lapidis

DE FIGURATIS LAPIDIBUS DISPUTATURO,

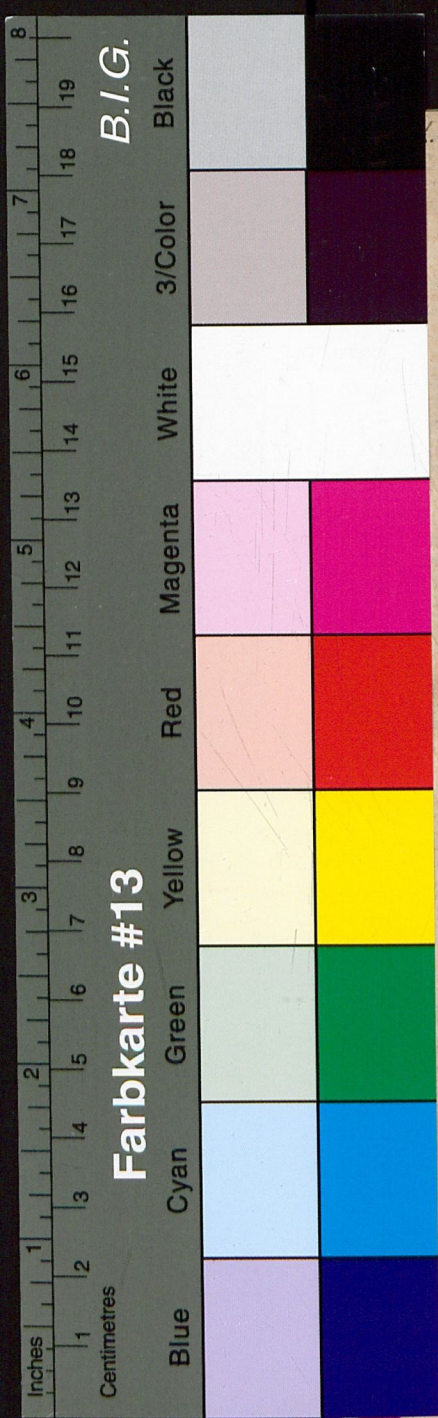
Feliciter!

DUm Lapidum evolvis Formas, quæ præmia speras?
An lapidem pictum? heus! Ipse figura clues.

*Amoris testandi gratia
scripsit*

PRÆSES.

356,33.

II s
52

EXAMEN
SUECICI LAPIDIS,

qui anno superiori

MIRIS SUPERBIRE FIGURIS
dicebatur,

PRÆSIDE

M. GEORGIO WENDIO,

Gymnaf. Thorun. Rect. & Prof. P.

a. d. Maji, A. O. R. M. DCCI.

ad conferendum propositum

à
JOH. ANTONIO Nachlik / Thorun.

Opponendi Provinciam sustinentibus:

CHRISTOPHORO Eißwagen / Thorun.

GODOFREDO Litner / Ravicensi Polono.

JOHANNE Wolf / Corona - Transylvano.

THORUNII,
Typis AMPLISSIMI SENATUS THORUNIENSIS.

